

פרשת ויקהל תש"ז

ב"ב

שני דברים ציוה משה לישראל בשעת "ויקהל" – על השבת ועל המשכן, כמפורש בפרשה.

הנציאות של התבל מתחלקת לשלשה סוגים – מקום, זמן ואדם. בספרים קוראים להם: עולם, שנה ונפש. עולם, זהו מקום, כל שיש לו שטח מסוים; שנה, זהו זמן, תקופה עתית; נפש, הוא האדם. המשכן מסמל את העולם, המקום; השבת מסמלת את הזמן; "ויקהל... את כל-עדת בני ישראל" – הרי האדם.

① יום שבת
ולא חול

העולם כולו אינו סתם צירוף של המון פרטים וחלקים מרובים. אלא יש כח מרכזי המאחד את כל הפרטים. כל חלקי התבל משפיעים זה על זה ומקבלים זה מזה. כל כחות הטבע הפועלים בעולם פועלים בהרמוניה נפלאה ומעמידים ביניהם דבר אחד שלם, הוא העולם. חכמי הנדע קוראים לו סוד הטבע, והכרת היהדות היא שהכח האלקי הוא החודר וחורו לתוך תוכו של העולם ומקימו. ונטתמל הדבר במשכן, שהוא הרכוז של העולם, ואמרו במדרש: "המשכן נעשה כנגד בריאתו של עולם", ובגמרא בגמילה אמרו על יוכי דקמיה המשכן. "שהיתה שנוחה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ". תמצית הקדושה והחיות של העולם נתרכזה במשכן ובמקדש, ומשם הושפע קדושה לכל העולם.

6

11

16

והשבת מאחדת ומרכזת את כל הזמן. ובגמרא בגיטין אמרו ששלשה ימים האחרונים של השבוע נקראים לפני השבת, ושלשה ימים הראשונים – אחרי השבת. כל הימים כולם מתייחסים אפוא להשבת. הימים שלפניה מכינים ליום השבת, וכמו שאמרו: מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת⁴. ולא דוקא הכנה חומרית בלבד, אלא אף הכנה מוסרית. אי אפשר לאדם שבכל השבוע יעשה "כל דבר אסור", ופתאום יפול לתוך קדושת השבת. והימים שלאחר השבת מקבלים קדושה מהשבת. השבת היא אפוא במרכז.

4

אף ישראל אינם אישים נפרדים, כל אחד לעצמו, אלא כולם יחד הם כמו אברים של הגוף, שכל אבר מקבל מחברו ומשפיע עליו. ואמרו: "אדם קרויים אדם, ואין אמות העולם קרויים אדם". כל ישראל הם כמו גוף אחד שלם. שאם חסר אבר אחד הרי הוא פוגם בכל הגוף. ולכן בשעה שנצטוו ישראל על השבת ועל המשכן, היה זה ב"ויקהל". נהאחדו אז כל שלשה הריכוזים יחד – המקום והזמן והאדם. בדמות המשכן והשבת וישראל.

16

31

PARSHAS VAYAKHEL

THE DEFINITION OF KEDUSHAH

THE TORAH singles out the *melachah* of הבערה (kindling) in the *passuk*, השבת ביום מושבותיכם – "You shall not kindle fire in any of your dwellings on the Shabbos day" (Shemos 35:3). The Gemara in Shabbos (70a) brings two opinions as to why this *melachah* was mentioned separately from the remainder of the thirty-nine forbidden *melachos* of Shabbos. One opinion holds that הבערה ללא יצאת – kindling was singled out because it is a mere *issur* (subject only to *malkos*), not a capital offense. We accept the other Tannaitic opinion, that הבערה לחלק יצאת – it was singled out to separate the *melachos* of Shabbos, indicating that each one carries separate liability with it. This means that if one's lapse of awareness caused him to accidentally violate all of the thirty-nine forbidden *melachos* on one Shabbos, he would be required to offer thirty-nine different *Korbanos Chatas*.

②
הבערה
ללא יצאת

①

1 Rebbi Yochanan (70b) explains that this is the reason the *Mishnah* specifies the numeric total of "thirty-nine *melachos*" when it enumerates the prohibited *melachos* - to teach this principle of חילוק מלאכות. If a person was aware of the *kedushah* of Shabbos but was unaware of the prohibited nature of all the thirty-nine *melachos*, and he violated each of them, it is not considered as if he violated the same *issur* repeatedly, requiring only one *Korban Chatas*. Rather, it is considered that he committed thirty-nine separate *issurim*, requiring thirty-nine separate *Korbanos Chatas*. [If he was unaware of the entire concept of Shabbos, or did not realize that the day on which he did the prohibited actions was the day of Shabbos, he would bring only one *Korban Chatas*, for his error is singular in nature.]

2 The *Gemara* continues with an interesting question: "In what respect did this person 'know' about the Shabbos?" The *Gemara* answers, "He 'knew' about the Shabbos with regard to the *din* of *techumin* (the boundary limiting the distance one may travel), according to the opinion that this is a *d'oraisa* prohibition."

3 The underlying message of this *Gemara* is that there is no concept of *קדושה ערטילאית*, abstract holiness. If one's sole knowledge of the concept of Shabbos is that it is a "holy day," endowed with ethereal *kedushah*, that is tantamount to a complete lack of awareness of the entire concept of Shabbos. In order to be considered someone who is aware of the *kedushah* of Shabbos, one must be aware of a practical application of this *kedushah*, such as the *issur* of *techumin*. This is because the very definition of *kedushah* entails an obligation to observe additional *issurim* in practice.

4 For example, the *kedushah* of a *Kohen* forbids him from coming into contact with a *mes* (corpse) and from marrying a *gerushah* (divorcee). The *kedushah* of *terumah* makes it forbidden to the *tamei* individual and to the non-*Kohen*. The *kedushah* of the *Beis HaMikdash* forbids entry of one who is *tamei* and allows for the offering and consumption of *korbanos*. The *kedushah* of Eretz Yisrael obligates its produce in the various *mitzvos* that are dependent on the Land. Indeed, the *Mishnayos* in *Maseches Keilim* (1:6-9), which enumerate the ten distinct levels of *kedushah* of geographic locations, starting with Eretz Yisrael in general and ascending in stepwise order towards the *Kodesh HaKodashim*, cite a practical *issur* that demonstrates each additional level of *kedushah*.

5 This discussion has relevance to the *mitzvah* obligation upon women as well. When *Hashem* declared to *Bnei Yisrael*, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש - "You shall be to Me a kingdom of ministers and a holy nation" (*Shemos* 19:6), it was said equally לבני ישראל ... לבית יעקב - "to the House of Ya'akov [referring to the women] and ... to the Children of Israel [referring to the men]" (19:3). This indicates that the level of *kedushah* of the women amongst *Klal Yisrael* is equal to that of the men (*Iggros Moshe, Orach Chayim* 4:49).

6 Rav Soloveitchik elaborated on this point in explaining the ruling of the *Rama* (*Orach Chayim* 17:2), based on the opinion of *Rabbeinu Tam*, that women are permitted to recite a *berachah* over time-bound positive *mitzvos*. Although the text of the

berachah reads, אשר קדשנו במצותיו וצונו - Who has sanctified us with His mitzvos and has commanded us," women may recite this text, even though they are exempt from performing these mitzvos.

Since the kedushas Yisrael of women is equal to that of men, and, as mentioned, the definition of kedushah entails practical mitzvah obligation, the correct way to view the relationship of women to time-bound positive mitzvos is as follows. Women were commanded to perform time-bound positive mitzvos, and then were exempted from this obligation. [The Rav contrasted the status of women with that of the eved Cana'ani, whose exemption from time-bound positive mitzvos indicates that he possesses only a partial kedushas Yisrael. This is in line with the opinion of the Rambam (Hilchos Issurei Bi'ah 13:12, as explained by Rav Chaim) that the second tevilah of the eved Cana'ani, performed when he is freed, is a d'oraisa obligation. This is because he possessed an incomplete kedushas Yisrael up to this point and the tevilah is necessary for him to gain a full kedushas Yisrael.]

We may infer one additional point from the Gemara cited above. When the Gemara questioned, "In what respect did he 'know' about the Shabbos?" the Gemara could have responded simply, "He 'knows' of Shabbos through the mitzvah of Kiddush and the offering of Mussaf korbanos." Apparently, this knowledge of the positive mitzvos of Shabbos is insufficient for him to be classified as one who is "aware of the kedushah of Shabbos." The concept of kedushah requires specifically a practical outcome relevant to issurim (prohibitions). If one is not aware of any dinim of Shabbos preventing him from certain activities, then he is unaware of the kedushah of Shabbos. [This definition of kedushah may have relevance to the kabbalas ol mitzvos (acceptance of mitzvah observance) necessary for the process of geirus. It would seem that an acceptance of mitzvos by the ger is insufficient; he must be ready to accept the restrictions of the Torah as well.]

(4) פ

מלפני (5)

מלפני משה (ה) פי מלפני קודם שיתן להם רשות לעמוד מלפניו, והגם דלמדין ציומא (י"ג) שאין רשות להלמד לעמוד מלפניו רבו אלא עד שיתן לו רשות, דזו ישראל כי כשאמר להם קחו מאתכם תרומה וגו' ונמנר דבריו כאלו אמר להם עמדו. או אפשר כי אכנת הדבר קלקלה בשורה, עוד יראה שנחכומו להקדים לצי יתן משה ויקדים להציל כל הנוהג משו כי עשיר גדול היה ותסק גדול הוא בעשות מותו כי לזה ילאו מלפניו (ה) פי ע"ד חומרו (רות ד') חלה לפניו קודם לו:

זקן אקל - קל אקל (ב)

"ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה" (לה, כ)

מהנאמר בתחילת הפרשה שמשה הקהיל את בני ישראל, למדים היינו מאלינו שכשיצאו - יצאו מלפני משה מדוע, א"כ, מדגישה זאת התורה במיוחד, הקשה מו"ר הגר"א לאפיאן זצ"ל בספרו "לב אליהו". אלא שמכאן יש ללמוד על אופן התנהגותם של בני תורה ותשבי"ר. "אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן", אמר שלמה המלך (משלי ג). ופרש"י שאם אדם נמשך אחר הלצים לבסוף יהיה גם הוא לץ כמוהם. אבל אם יתחבר עם הענוים, סופו שימצאו מעשיו חן בעיני הבריות.

לאור זה "ויצאו כל עדת בניו וגו'" שנאמר כאן בא לומר שניכר היה על בניו שיצאו מלפני משה. כשם שכאשר פוגשים ברחוב נערים פוחזים או סתם בני אדם שהתנהגותם גרועה, ניכר עליהם מהיכן יצאו; וכשם שכשרואים אדם ההולך ומתנווד מצד אל צד, מבינים מיד שיצא מבית מרוח מקום אשר שם שותים לשכרה. - כך גם במידה טובה המרובה, הנוצא ממקום תורה מיד רואים עליו מהיכן יצא. ויותר מכך, באה התורה להדגיש שאף שלא ישבו ללמוד אצלו אלא רק עמדו לפניו כבר ספגו יראת שמים אל קרבם וכן היה נסוד על פניהם עד שניכר היה עליהם שיצאו מלפני משה. יכולים אנו לתאר לעצמנו בק"ו בן בנו של ק"ו מה נהדר היה מראיהם בכל פסיעה ופסיעה כאשר יצאו מלפני משה לאחר שהיו לומדים אצלו תורה שקיבל מסיני.

ומה לגבינו? כאשר בן ישיבה יוצא בסוף "הזמן" מבין כתלי הישיבה וכן כל נער ישראל היוצא מבית תלמודו צריך שיהיה ניכר על פניו שיצא מהיכל הקודש. צריכים לומדי תורה

(3)

להשתדל תדיר שתן יהיה נסוד על פניהם והדר סביבותיהם ויראו שבכל תנועה שלהם יהיה קידוש שם שמים. מאד יש להזהר שחס וחלילה לא יגרמו חילול השם, לאמר הנה עם ה' אלה, לומדי תורה וראו כיצד הם מתנהגים!...

במסכת יומא (דף פו ע"א) הגדירו חז"ל מהו קידוש השם, על פי הכתוב "ואהבת את ה'

אלוקיך" – שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תי"ח ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות. מה הבריות אומרות עליו: "אשרי אביו שלמדו תורה! אשרי רבו שלמדו תורה! אוי להם לבריות שלא למדו תורה! פלוני שלמד תורה ראו כמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו. עליו הכתוב אומר (ישעי' מט) "ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר". אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה ואין דיבורו בנחת עם הבריות מה הבריות אומרות עליו: "אוי לו לפלוני שלמד תורה! אוי לו לאביו שלמדו תורה! אוי לו לרבו שלמדו תורה! פלוני שלמד תורה, ראו כמה מקולקלים מעשיו וכמה מכוערים דרכיו ועליו הכתוב אומר: (יחזקאל לו) "באמור להם עם ה' אלה ומארכו יצאו".

זהו קידוש השם לעומת חילול השם וזהו ג"כ מה שאמר הכתוב: "אם ללצים הוא יליץ" – בהתחברות ללצים, גורם האדם שיעשו הבריות ליצנות מהתורה חלילה. אבל: "לענוים יתן חן" – מי שדיבורו בנחת עם הבריות וכו', אל יחשוב שע"י כך שאינו מתרברב לליהם יזלו בו. אדרבא, בזה ימצא חן בעיני הבריות ויהא שם שמים מתאהב על ידו. עכ"ד. (ועיי"ש שהאריך עוד בענין).

אמת מה נהדר מראה פרחי הכהונה כאשר הם מעטרים את התורה שרכשו בבית תלמודם בכתרי מידות טובות והליכות נאות בצאתם מבית קדש הקדשים. אשריהם אם יאמרו עליהם שנראים "כהוד אשר הלביש צור ליצורים, כורד הנתון בתוך גינת חמד. כור הנתון על מצח מלך. כחסד הניתן על פני חתן. כטוהר הניתן בצניף טהור". (מתוך פיוט "מראה כהן").

במה דברים אמורים? כאשר אכן ישנו לעצמם את גודל הענין של מצות קידוש השם, ויזכרו תמיד כי עבדי ה' המה. אז יאמר עליהם: "ישראל אשר בך אתפאר".

"ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו את תרומת ה' וכו'" (לה, כא)

ה"בן איש חי" פירש, שנשיאות הלב היתה נצרכת כדי שלא יהא עצב על נתינת התרומה, אלא יתן בנדיבות ובשמחה. וכך כותב על ענין העצבות:

"והנה דע לך ידיד, כי מדת העיצבון, מלבד שהיא צער הנפש, הנה גם היא צער הגוף מאד, ומזקת לו הרבה, וכמה חולאים רעים ימשכו ממנה, ומכה זו של מדת העצבות היא מעשה ידי אדם. והכוונה, שהרי כל מכה שבאה על האדם ודאי היא גזירה מן השמים, שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה (חולין ז, ב). אמנם העיצבון לא נגזר עליו שיהיה לו, יען כי העיצבון הוא דבר מגונה ושנאוי לפני הקב"ה.

והאדם, אפילו על עוונותיו אין ראוי להיות נעצב הרבה, ואם מן השמים

יגזרו עליו יסורים, הקב"ה רוצה שיקבלם בשמחה ובטוב לבב. וזה הוא ניסיון שעושים לאדם תמיד, לראות אם מקבל ייסורים בשמחה, וכל העיצבון שבא לאדם יבוא מחסרון אמונה, שאם היה לו אמונה ובטחון בה' ודאי לא היה בא לידי עצבון. והנה כדי להסיר העצבון מן האדם, יתבונן במה שאמרו חז"ל (יומא עה, א) על הפסוק (משלי יד, כה), "דאגה בלב איש ישיחנה", שאם ישיחנה לאחרים אז ודאי ישיחנה מדעתו, דעל ידי שיספר צרתו לאחרים, גורם לעצמו תענוג רב, בזה שמסית צרתו מדעתו".

כאשר האדם יביט בעיניו על קורות הזמן ומאורעותיו הבאים על בני אדם, יש בני אדם שהיו עניים מרודים ועברו על ראשם מים הזידונים, ואחר כך בזמן מועט עלו למעלה ונהיו עשירים גדולים. וכמה בני אדם שהיו חייבים

תעודה על שלמותם בעינינו מאיש מכובד ומומחה לדבר, רק או יחשו אליהם אמונה אך טרם ראו תוצאת מלאכתם בפועל.

הנהגה כאן לא היו ישראל יודעים כלל משלמותו של בצלאל בעינינו. כי לא ראו מכל מעשיו מאומה, וגם משה לא חי יכול להעיד עליו. כי גם הוא לא ראה מאומה ממעשיו ורק בשתבא משה תעודה כביכול מאת ה' כמו שאמר, ראו קרא ה' בשם בצלאל... וימלא אותו ברוח אלהים בקנמה ובתבונה ובכל מלאכה - או בצמנו בני ישראל.

וזה היא כונת המדרש שהבאנו, שסמך לפסוק זה את הפ' דמשלי, ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם, כלומר, כשתמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים, או יאמינו בך גם בני אדם, וכמו בעיניו של בצלאל, כמו לשברנו.

12
פ

13
ע

בעת שחטאו בני צעגל צאו ליד פירוד, וזו חזרו המדרגה של אחדות שהי' צמתן תורה, וכמוש"כ שאמרו "אלה אלהיך ישראל", כי הם נקשו אלוהות הרבה, ואף שקשה מאוד לנו להבין מה הפירוש בהעגל ומה רצו להגיע על ידו, אך מצוהר כי הם רצו לדבק עלמם בהכוחות המרוצים שיש בהצריחה מצלי האחדות, וכשהם העלו

וגתרחקו מדציקותם באחדות הצורה, נעשו הם צעלמם מפוזרים, וגם חזרו מדרגת האחדות.

המהדר"ל מציא מדרש על מה דכתיב "ונכר יולא מעדן וגו' ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים" ששם נחוכה התערובות עוצ ורע, שמשם כשתפרד והי' לדי ראשים הי' התכוות עוצ ורע, כי שם ניכר הפירוד צעולם, וכאילו הכוחות צעצע הם דברים נפרדים ואינם שייכים להאחד, ולכן רמזו במדרשים כי הארבעה ראשים מרמזים להדי מלכויות, כי הדי מלכויות הם ד' כוחות הרע שיש צעולם, ואלו ד' כוחות הרע יש להם שליטה רק צעלמא דפרודא, ורק כשיש פירוד שיך תערובות עוצ ורע.

אצל עשו מנינו שהי' אללו פירוד, שהיו לו כוחות רבים - כוחות נפרדים, וזכרן מנינו שאמרו חז"ל על עשו "עשו שהוא עוצד אלוהות הרבה כתיב צי נפשות הרבה, אבל יעקב שהוא עוצד לאלוה אחד כתיב צי נפש אחת" (יוק"ר ד'), עשו שהוא שירש הרע יסודו הוא פירוד, ואף הוא צעלמו הי' מפוזר ומפורד, כי הכוחות שלו הי' מפוזרים ולא היו באחדות, והכח להתגבר על עשו הוא האחדות, ולכן שטנו של עשו הוא יוסף הלדיק, כי כשמו כן הוא - הכח לאחד, כי יוסף הוא הכח של צאסיפה, לאסוף כל הכוחות ולאחדם יחד, וככה זה יש להתגבר על עשו. ובאמת בשמו של יוסף יש צי משמעות: משמעות של אסיפה וגם של הוספה, וכמו שאמר רחל

וכראו כל הפרטים, ותכלית האדם הוא להחזיר הכל אל הכלל, ומה שנראה לעין כי יש הרבה כוחות בהצריחה לריקים להכיר ולדע כי כולם הם אחד, ולהגזיח את כולם לשורשם להתכלית המכוון שכולם יציעו הכבוד שמים ואלוקותו ית', ונשעת מתן תורה ראו בני ישראל צהירות איך הכל מתאחד, ונעת ששמעו מאמר ה' של אנכי ה' אלקיד השינו דעתם וראו צחוש האין עוד מלצדו, ושכל הכוחות כולם אחד, ולכן אמרו חז"ל (דצ"ר פ"ב) שצעת מתן תורה זכו בני לקריאת שמע, וכמו שמצאנו בספר דרך ה' כי כונת אמירתנו שמע ישראל הי' חלקינו הי' אחד הוא, כי כל הפרטים והכוחות שאנו רואים בהצריחה כולם הם אחד, כולם נהכוים עיי הקצ"ה וכולם מתאחדים באחד, ולדיעה זו זכו בני צעת מתן תורה שאז ראו צחוש זה האחדות, וכדכי "אתה הראת לדעת כי הי' הוא האלקים אין עוד מלצדו", כי שם חלקים מרמזו על כל הכוחות שיש בהצריחה, וכמו שמפרש העור כי חלקים הוא כח כל הפוחות שיש בהצריחה, וצמתן תורה ראו בני ישראל כי הוי"ה הוא האלקים, כי כל הכוחות בהצריחה כולם משם הוי"ה, ואין צד מלצדו, והכל מתאחד באחדות הצורה.

בשעת מתן תורה ראו בני וגם ידעו איך הכל מתאחד, וכדכי אתה הראת לדעת, הן ראי' והן ידיעה, וזו נעשו בני לעדות על הצריחה ועל אחדות הצורה, ואתם עדי נאום ה' (ישעי"ה מ"ג י"ב), וכמו צעדות כתיב "או ראה או ידע", כן בני נעשו עדות עיי האתה הראת לדעת, עיי ראי' והידיעה שהשינו צהר סיני, ומשם זכו להגיד עדות בכל יום ויום באמירת שמע ישראל, וכמו שחיתא שלכן אותיות עיין ודל"ת בפסוק שמע ישראל הנם גדולים, כי בני מגידים עדות על אחדות הצורה באמירתם שמע ישראל.

ויקהל משה את כל עדת בני מוצא בספרים מחז"ל שקבלת משה היתה כפרה על קהילת אהרן, שנאמר צהעא העגל ויקהל העם על אהרן, החוקין לזה הי' כאן צעת שהקהיל משה את בני להגיד להם הלווי של המשכן, ויש להבין מה הכוונה בזה. עוד מנינו כי קודם שהעלו ישראל צעגל נאמר להם מקודם לווי המשכן ואח"כ לווי של שבת, כי פרשת שבת נשנית צפי כי תשא לאחר תרומה ותלוה שבהם נקצעו פרשיות של המשכן, וכאן הקדים משרע"ה פרשה של שבת קודם לווי המשכן.

במתן תורה היו בני באחדות, וכמוש"כ ויחן שם ישראל כנגד הכר, ודרשו חז"ל כאיש אחד צלצ א', ורק צמלצ כזה היו בני ראוים לקבל את התורה, כי בכל אחד מצני ישראל הי' מאיר אות א' מהתורה, וכמו שדרשו חז"ל כי ישראל הוא ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה, וצנירוף כל בששים רבוא נפשות מצני, מתאחדים באחרות של כל אותיות התורה, עד ששם עיי בהתאחדותם הורידו תורה לארץ, והם הגיעו לדרגה זו של אחדות עיי העבודה של החמישים יום, שהכינו עלמם ונזככו עד אשר זכו להיות באחדות, וכל האחדות צה ללהם משום שנתקצבו לאציהם שצממים והיו דציקים אל המקור, וכשהגיעו לשיא

הדציקות והיו כולם צעילים לבי"אחד - להקצ"ה, אז נעשו כאיש אחד צלצ אחד.

ומבואר יותר, כי צעת מתן תורה צאו בני צחוש איך שכל הפרטים שיש בהצריחה כולם הם באמת באחדות, כי צריחת העולם נחכו הרבה פרטים וכוחות, וצעצע נראה כאילו הם כוחות רבים, ולכן מנינו כי צריחת העולם צהחילה היתה צריחה בכלל, וכמו שאמרו צראשית נמי מאמר הוא, שמקודם הי' צריחה בכללותה, ואח"כ צהטי מאמרות

של אציו, היינו שיוסף איחד כל כוחותיו עד

ובדברים אלו יש לבאר דברי המדרש שאמרו חטאו באלה וכפרו באלה, חטאו באלה - אלה אלהיך ישראל, וכפרו באלה - אלה פקודי המשכן, והכוונה היא כי אלה מורה על רצוי הפרטים והכוונות, ובעת שחטאו בעגל, נחדקו בני ישראל ברכוי הכוונות והפרטים, וזה היה החטא באלה, והתיקון לזה היה אלה פקודי המשכן, שהם נעלו כל הפרטים והחזירו לשורשם - אלה פקודי המשכן, שכל פרט מהמשכן נחזרו בניי להחזירו ולהכניסו אל הכלל.

14

כשחטאו בניי בהעגל וצאו ליד פירוד, ניתק שייכותם לבני המשכן, כי

הולרכו להיות באחדות לבני המשכן והשראת השכינה בתחתונים, שהם יהיו באחדות, כדי לאחד את כל הצריחה כולה ולהעלותה אל שורשה שיהיו ראויים שיהיו השכינה שורה בתחתונים, ולצורך זה לזה להם משה פרשת השבת, כי שבת רוא דאחד, וצבת השבת המה מתאחדים שיהיו ראויים לצנות משכן לשמו, ולכן מלינו ברשיי כי משה רבינו לא הקהילם בידים רק עיי דיצורו הקהילם, והכוונה היא שמה רבינו עיי דיצור שזיה להם פרשת השבת הגזיה את בניי שיהיו קהילה אחת, ושיהי להם שייכות להאחדות, ומאחדות זו יכולים הם לצנות את המשכן, ואחר בני המשכן מלינו שחזר משה רבינו ובללן, ובעני כל הפרטים אל תוך הכלל, וכמוש"כ, "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' בן עשו ויצרך אותם משה", שעל כל המלאכה שנטעה המשכן לכלל וכדכ"י "והי המשכן אחד".

שהגיע אל השורש, לצורתו של יעקב החקוקה בצלם הכבוד, ומשם צא לו העזר והסיוע לעמוד בנסיון.

אחר שחטאו בניי בעגל ואצדו כח האחדות שהי ציניהם, התיקון היי לאחד אותם יחד, וזה הי ענין ויקהל משה, שמה רבינו עיי הקהיל אותם שיהיו מאוחדים, וזה הי תיקון למה שבעת העגל הקהילו על אהרן, כי קהילה זו אף שגראה לעין פאחדות יסודה היא פירוד, וכדכ"י "יחפרדו כל פועלי אהרן", כי אין להם שייכות כלל אל האחדות, ורק על הגוון נראה כאחת, אבל היא רק בעולם הדמיון ולצסוף צא מזה פירוד, וכאן כתיב ויקהל משה, שמה רבינו הגזיה אותם והקהיל אותם יחד.

וצריבים לדעת כי אחדות זו אחר התעל לא היחה באותה מדריגה כמו צהר סיני, כי צהר סיני היו בניי בצחינה זו שראו בולם בצחינות אחדות הצורה, והיו דציקים צשורש האחדות, וכדכ"י "אחת הראה לדעת כי הויה הוא האלקים", והי האחדות צצחי מלמעלה למטה, שמהאחדות ראו אף נתהוו כל הפרטים בצריחה, ואף

שכולם מתאחדים באחד, אף אחר חטא העגל כשצאו ליד פירוד, אז העבודה היא מלמעלה למעלה, לקשר כל הפרטים והכוונות שיש בצריחה ולאחדם יחד, עד שצאים ליד האחדות והשורש, ולכן כתיב בכל פרט ופרט מהמשכן כאשר צוה ה' את משה, כי לאחד שחטאו בניי וצאו ליד פירוד, ורלו לשעבד לעולם להכוונות הרבים שיש בצריחה, הי צורך שיצטרו בכל פרט ופרט כי הכל שיך להאחד, ולכן נאמר כאשר צוה ה' את משה, כי אז היחה העבודה לברר כל הפרטים, ולקבצם ולהכריס אל השורש והאחדות. ויש להוסיף כי אלל המלאכים מלינו שכתוב וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה ונותנים באהבה רשות זה לזה, כי אם התכלית המכוון הוא להקדיש ליוצרים ולא לצורך עצמי, והכל הוא לקבל העול מלכות שמים אז ממילא הם נותנים באהבה רשות זה לזה, כי אין כאן שום כוונה פני עצמית, ולכן כיון שכל פרט ופרט שטעו צמשכן היי לצורך גבוה, וכאשר התורה מעידה כאשר צוה ה' את משה, שהכל היי צכדי לקיים צווי ה', לכן היי הכל באחדות בלי פירוד.

7